

SYLABUS

DOTYCZY CYKLU KSZTAŁCENIA 2025-2028
ROK AKADEMICKI 2025-2026 / 2026-2027

1. PODSTAWOWE INFORMACJE O PRZEDMIOCIE

Nazwa przedmiotu	WIELKIE DZIEŁA LITERATURY POLSKIEJ (DO KOŃCA XIX WIEKU)
Kod przedmiotu	L 50
nazwa jednostki prowadzącej kierunek	Wydział Filologiczny Instytut Polonistyki i Dziennikarstwa
Nazwa jednostki realizującej przedmiot	Zakład Literatury i Kultury XIX Wieku oraz Badań Mitoznawczych
Kierunek studiów	Logopedia z nauczaniem języka polskiego jako obcego
Poziom studiów	Studia pierwszego stopnia (licencjackie)
Profil	Ogólnoakademicki
Forma studiów	Studia stacjonarne
Rok i semestr/y studiów	Rok I, semestr 2, rok II, semestr 3
Rodzaj przedmiotu	Przedmiot obowiązkowy
Język wykładowy	Język polski
Koordinator	dr Anna Dworak
Imię i nazwisko osoby prowadzącej / osób prowadzących	dr Anna Dworak

1.1. Formy zajęć dydaktycznych, wymiar godzin i punktów ECTS

Semestr (nr)	Wykł.	Ćw.	Konw.	Lab.	Sem.	ZP	Prakt.	Inne (jakie?)	Liczba pkt. ECTS
2	15	15	-	-	-	-	-	-	3
3	15	15							3

1.2. Sposób realizacji zajęć

- zajęcia w formie tradycyjnej
 zajęcia realizowane z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość

1.3 Forma zaliczenia przedmiotu (z toku) (egzamin, zaliczenie z oceną, zaliczenie bez oceny)

Przedmiot zakończony egzaminem
 ćwiczenia – zal. z oceną; wykład – zal. bez oceny

2. WYMAGANIA WSTĘPNE

Wiedza z zakresu literatury polskiej i kultury polskiej na poziomie szkoły średniej

3. CELE, EFEKTY UCZENIA SIĘ, TREŚCI PROGRAMOWE I STOSOWANE METODY DYDAKTYCZNE

3.1 Cele przedmiotu

C1	nabycie przez słuchaczy podstawowej wiedzy na temat największych arcydzieł literatury polskiej oraz kontekstu literacko-kulturowego
C2	wykształcenie umiejętności analizy i interpretacji dzieł literatury polskiej
C3	kształcenie umiejętności krytycznej oceny i analizy utworów literackich
C4	kształcenie umiejętności wykorzystywania zdobytej wiedzy podczas pracy pedagogicznej oraz do promowania kultury i literatury polskiej w świecie

3.2 Efekty uczenia się dla przedmiotu

EK (efekt uczenia się)	Treść efektu uczenia się zdefiniowanego dla przedmiotu	Odniesienie do efektów kierunkowych i do efektów ze standardu kształcenia nauczycieli
EK_01	Student/ka ma wiedzę o największych arcydziełach literatury polskiej omawianego okresu literackiego. Zna i rozumie literacki, kulturowy i historyczny kontekst oraz wagę promocji polskiej kultury w przestrzeni międzynarodowej	K_W03
EK_02	Student/ka zna zasady korzystania z możliwości, jakie daje rozwój sztucznej inteligencji; zna i szanuje prawo autorskie; zna zasady rządzące systemem edukacji; zdobyła wiedzę na temat podstaw przedsiębiorczości konieczną do rozwoju działalności dydaktycznej	K_W11
EK_03	Student/ka potrafi analizować i interpretować wielkie dzieła polskiej literatury, wskazywać na ich powiązania z dziedziną badań językoznawczych, pedagogicznych i medycznych; ma wiedzę na temat zasad promowania kultury polskiej na świecie	K_U04
EK_04	Student/ka potrafi dyskutować na tematy literaturoznawcze, formułować własne opinie, wysnuwać wnioski, odbierać analizowane utwory w sposób krytyczny; adekwatnie do stanu faktycznego ocenia poziom posiadanej wiedzy; potrafi planować samodoskonalenie, wzmacnianie zdobytych kompetencji	K_U15
EK_05	Student/ka potrafi wykorzystać zdobytą wiedzę do pracy w systemie edukacji; kieruje się w pracy zasadami etycznymi; przewiduje skutki stosowanych metod nauczania i wzmacniania samoświadomości uczniów; szanuje zasady zawodowej solidarności	K_K03

3.3 Treści programowe

A. Problematyka wykładu

Treści merytoryczne	Ilość godz.
Semestr 2	
1. Polskie mity i legendy. Mityczne początki państwa polskiego (mity o Krakę; o Wandzie; o Popielu; o Czechu, Lechu i Rusie i inne) i ich echa w literaturze polskiej.	2
2. Chrzest Polski i jego przełomowe znaczenie. Wkroczenie Polski do świata kultury i literatury europejskiej. Polska średniowieczna twórczość religijna – <i>Lament Świętokrzyski</i> , <i>Legenda o św. Aleksym</i> .	2
3. Złoty wiek kultury polskiej: Jan Kochanowski – poeta czarnoleski czy europejski? Polskie i europejskie konteksty poezji Kochanowskiego.	3

4. „Wsi spokojna, wsi wesoła!” – obrazy polskiej wsi w twórczości poetów renesansowych (Jan Kochanowski, <i>Pieśń świętojańska o Sobótce</i> , Szymon Szymonowicz <i>Żeńcy</i>).	2
5. Kultura staropolska – życie codzienne, obyczaje, tradycje, wierzenia w zwierciadle literatury (Jędrzej Kitowicz, <i>Opis obyczajów za panowania Augusta III</i>).	2
6. Polska poezja metafizyczna XVII wieku i jej europejskie konteksty.	2
7. Uczyć, bawiąc: twórczość Ignacego Krasickiego (wybrane bajki i satyry).	2
Semestr 3	
8. Polska pod zaborami: rola literatury polskiej w zachowaniu tożsamości narodowej.	3
9. Powstania narodowe i ich obraz w XIX-wiecznej literaturze polskiej. Wielkie dramaty romantyczne (<i>Dziady</i> , <i>Kordian</i> , <i>Nie-boska komedia</i>) jako próba rozprawienia się z traumą klęski powstania listopadowego. Literackie reminiscencje powstania styczniowego.	4
10. Marzenie o polskim domu (<i>Pan Tadeusz</i> Adama Mickiewicza, <i>Pieśń o domu naszym</i> Wincentego Pola, <i>Nad Niemnem</i> Elizy Orzeszkowej, <i>Lalka</i> Bolesława Prusa, <i>Trylogia</i> Henryka Sienkiewicza).	2
11. Wielkie Polki, wielcy Polacy w literaturze XIX wieku (królowa Jadwiga, Mikołaj Kopernik, Jan III Sobieski, Tadeusz Kościuszko, Fryderyk Szopen, Emilia Plater, Józef Sowiński, Adam Mickiewicz).	2
12. Kobieta i jej miejsce w XIX-wiecznym społeczeństwie polskim – Adam Mickiewicz <i>Do matki Polki</i> , <i>Śmierć Pułkownika</i> , <i>Marta</i> Elizy Orzeszkowej.	2
13. Jak popularne nowele opowiadają o życiu w dziewiętnastowiecznej Polsce (Henryk Sienkiewicz: <i>Janko muzykant</i> , <i>Za chlebem</i> , Bolesław Prus: <i>Antek</i> , <i>Katarynka</i> , Eliza Orzeszkowa: <i>A... B... C...</i> , Konopnicka: <i>Nasza szkapą</i>).	2

B. Problematyka ćwiczeń audytoryjnych

Treści merytoryczne	Ilość godz.
Semestr 2	
1. <i>Bogurodzica</i> – najstarszy zabytek języka polskiego i pierwszy nieoficjalny hymn Polski.	2
2. <i>Kronika polska</i> Galla Anonima – nie tylko źródło wiedzy historycznej, lecz także dzieło literackie.	2
3. <i>Treny</i> Jana Kochanowskiego – sztuka literacka, znaczenie dla polskiej kultury, polska kultura żałobna.	2
4. Jan Andrzej Morsztyn, <i>Lutnia</i> – barokowa poezja konceptu.	2
5. Skarga Piotr, <i>Kazania sejmowe</i> – Ojczyzna-matka i Ojczyzna-okręt, czyli jak ks. Skarga uczył Polaków miłości Ojczyzny.	2
6. <i>Monachomachia</i> Ignacego Krasickiego jako literacki skandal polskiego oświecenia.	2
7. Adama Mickiewicza <i>Ballady i romanse</i> – narodziny polskiego romantyzmu.	2
8. Ćwiczenia podsumowujące	1
Semestr 3	
9. Liryka polskiego romantyzmu (omówienie wybranych utworów Mickiewicza, Słowackiego, Krasińskiego i Norwida).	2
10. <i>Dziady</i> Adama Mickiewicza – najśłynniejszy dramat romantyczny i jego znaczenie dla kultury polskiej.	2

11. <i>Śluby panieńskie</i> Aleksandra Fredry – jako przykład komedii romantycznej.	2
12. <i>Pan Tadeusz</i> Adama Mickiewicza – polska epopeja narodowa.	2
13. <i>Lalka</i> Bolesława Prusa – panorama polskiego społeczeństwa II poł. XIX wieku.	2
14. <i>Trylogia</i> Sienkiewicza – powieści pisane „ku pokrzepieniu serc”, przyczyny ogromnej popularności, znaczenie dla polskiej kultury i historii, współczesne kontrowersje.	2
15. Maria Konopnicka i jej twórczość dla dzieci, na której wychowują się kolejne pokolenia (<i>O krasnoludkach i sierotce Marysi</i> , kilka wybranych wierszy).	2
16. Ćwiczenia podsumowujące.	1

3.4 Metody dydaktyczne

Wykłady:

- wykład z prezentacją multimedialną,
- metody problemowe,
- pogadanka,

Ćwiczenia:

- praca w grupach,
- przygotowanie referatu, wypracowania, notatki
- analiza tekstów z dyskusją
- gry dydaktyczne

4. METODY I KRYTERIA OCENY

4.1 Sposoby weryfikacji efektów uczenia się

Symbol efektu	Metody oceny efektów uczenia się (np.: kolokwium, egzamin ustny, egzamin pisemny, projekt, sprawozdanie, obserwacja w trakcie zajęć)	Forma zajęć dydaktycznych (w, ćw)
EK_01	egzamin ustny, odpowiedzi w czasie zajęć, obserwacja na zajęciach	Wykład, ćwiczenia
EK_02	odpowiedzi w czasie zajęć, obserwacja na zajęciach	ćwiczenia
EK_03	odpowiedzi w czasie zajęć, obserwacja w trakcie zajęć, udział w dyskusji	ćwiczenia
EK_04	odpowiedzi w czasie zajęć, obserwacja na zajęciach, udział w dyskusji	ćwiczenia

4.2 Warunki zaliczenia przedmiotu (kryteria oceniania)

Ćwiczenia:

Zaliczenie z oceną

Ocena końcowa w każdym semestrze jest wypadkową ocen cząstkowych, które student otrzymuje za:

- obecność na zajęciach
- przygotowanie do zajęć
- aktywny udział w dyskusji
- napisanie referatu, wypracowania lub notatki na zadany temat
- quiz podsumowujący umożliwiający chętnym zdobycie dodatkowych aktywności

(1 aktywność – ocena 3; 2 aktywności – ocena 4; 3 aktywności – ocena 4,5; 4 aktywności – ocena 5)

Wykład:

Egzamin ustny

- Pozytywna ocena z egzaminu ustnego, obejmującego sprawdzenie wiedzy i umiejętności z obu semestrów oraz znajomość treści wskazanych lektur

5. CAŁKOWITY NAKŁAD PRACY STUDENTA POTRZEBNY DO OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH EFEKTÓW W GODZINACH ORAZ PUNKTACH ECTS

Forma aktywności	Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności
Godziny kontaktowe wynikające z harmonogramu studiów	30 Ć + 30 W= 60
Inne z udziałem nauczyciela akademickiego (udział w konsultacjach, egzaminie)	5
Godziny niekontaktowe – praca własna studenta <ul style="list-style-type: none"> • przygotowanie do zajęć, 15 • przygotowanie do egzaminu, 35 • lektura omawianych dzieł literackich 35 • przygotowanie referatu / wypracowania 5 	
SUMA GODZIN	155
SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW ECTS	6

* Należy uwzględnić, że 1 pkt ECTS odpowiada 25-30 godzin całkowitego nakładu pracy studenta

6. PRAKTYKI ZAWODOWE W RAMACH PRZEDMIOTU

wymiar godzinowy	nie dotyczy
zasady i formy odbywania praktyk	nie dotyczy

7. LITERATURA

<p>Literatura podstawowa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Arcydzieła literatury polskiej. Interpretacje</i>, t. 1–2, pod red. S. Grzeszczuka i A. Niewolak-Krzywdy, Rzeszów 1987–1988 • <i>Historia literatury polskiej w zarysie</i>, t. 1–2, pod red. M. Stępnia i A. Wilkonja, Warszawa 1989 • <i>Historia literatury polskiej w dziesięciu tomach</i>, t. 1–6, pod red. Anny Skoczek, Bochnia-Kraków 2003 • <i>Światowa historia literatury polskiej</i>, pod red. M. Popiel, t. Bilczewskiego, S. Billa, Kraków 2020.
<p>Literatura uzupełniająca:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Bogurodzica</i> • Gall Anonim, <i>Kronika polska</i> [fragmenty] • Kochanowski Jan, <i>Treny</i> • Morsztyn Jan Andrzej, <i>Lutnia</i> [wybrane utwory] • Skarga Piotr, <i>Kazania sejmowe</i> [jedno kazanie do wyboru] • Krasicki Ignacy, <i>Monachomachia</i> • Mickiewicz Adam, <i>Ballady i romanse</i> • Wybrane utwory poetyckie: Adama Mickiewicza, Juliusza Słowackiego, Zygmunta Krasińskiego, Cypriana Norwida • Mickiewicz Adam, <i>Dziady</i> • Mickiewicz Adam, <i>Pan Tadeusz</i>

- Aleksander Fredro, *Śluby panieńskie*
- Prus Bolesław, *Lalka* [wybrane zagadnienia]
- Sienkiewicz Henryk, *Trylogia* [wybrane zagadnienia]
- Konopnicka Maria, *O krasnoludkach i sierotce Marysi*, wiersze dla dzieci [wybrane utwory]

Inne:

Lektury dodatkowe:

- *Legenda o św. Aleksym*
- *Lament świętokrzyski*
- Kochanowski Jan [wybrane utwory]
- Szymonowicz Szymon, *Żeńcy, Kołacze*
- Kitowicz Jędrzej, *Opis obyczajów za czasów panowania Augusta III* [wybrane fragmenty]
- Krasicki Ignacy, wybrane bajki i satyry
- Wybrane utwory polskiej literatury porzbirowej i poezji powstańczej
- Słowacki Juliusz, *Kordian*
- Krasiński Zygmunt, *Nie-boska komedia*
- Pol Wincenty, *Pieśń o domu naszym*
- Orzeszkowa Eliza, *Nad Niemnem*
- Orzeszkowa Eliza, *Marta*
- Wybrane nowele pozytywistyczne [np. Henryk Sienkiewicz: *Janko muzykant*, *Za chlebem*, Bolesław Prus: *Antek*, *Katarynka*, Eliza Orzeszkowa: *A... B... C...*, Konopnicka: *Nasza szkapą*]

Wybrane opracowania dla zainteresowanych pogłębieniem tematu:

- „*I w odmianach czasu smak jest*”. *Antologia polskiej poezji epoki baroku*, oprac. J. Sokołowska, Warszawa 1991 [wybrane utwory]
- „*I ziarno duszy nagie pozostało*”. *Antologia wierszy polskiego romantyzmu*, t. I–II, wybór i oprac. B. Dopart, A. Zielińska, Kraków 2006
- „*Trylogia*” Sienkiewicza. *Studia, szkice, polemiki*, wyboru dokonał i oprac. Tomasz Jodełka, Warszawa 1962
- Brückner Aleksander, *Mitologia słowiańska i polska* [wydanie dowolne]
- Dopart Bogusław, *Poemat profetyczny. O „Dziadach” drezdeńskich Adama Mickiewicza*, Kraków 2002
- Hernas Czesław, *Barok*, [wydanie dowolne]
- *Jan Kochanowski i epoka renesansu*, oprac. T. Michałowska, Warszawa 1984
- Janion Maria, *Kobiety i duch inności*, Warszawa 2006
- Janion Maria, Żmigrodzka Maria, *Romantyzm i historia* [wydanie dowolne]
- Klimowicz Mieczysław, *Oświecenie*, [wydanie dowolne]
- *Koncept w kulturze staropolskiej*, pod red. L. Ślęk, A. Karpińskiego, W. Pawlaka, Lublin 2005
- Korolko M., *O prozie „Kazań sejmowych” Piotra Skargi*, Warszawa 1971
- *Leksykon „Lalki”*, pod red. A. Bąbel i A. Kowalczykowej, Warszawa 2011
- *Lektury polonistyczne. Oświecenie – romantyzm*, t. 1, pod red. Andrzeja Borowskiego i Janusza S. Gruchały, Kraków 1997

- *Lektury polonistyczne. Pozytywizm – Młoda Polska*, t. 1., pod red. S. Grzeszczuka. Kraków 1998
- *Lektury polonistyczne. Średniowiecze, renesans, barok*, t. 1–3, pod red. A. Borkowski, J. Gruchała, Kraków 1992
- *Liryka Cypriana Norwida*, red. Piotr Chlebowski, Włodzimierz Toruń, Lublin 2003
- Lisak Agnieszka, *Życie towarzyskie w XIX wieku*, Warszawa 2017
- Markiewicz Henryk, *„Lalka” Bolesława Prusa*, Warszawa 1967
- Markiewicz Henryk, *Pozytywizm*, [wydanie dowolne]
- Michałowska Teresa, *Średniowiecze*, [wydanie dowolne]
- Nofer-Ładyka A., *Literatura polska okresu realizmu i naturalizmu*, Warszawa 1968
- Paczoska Ewa, *„Lalka”, czyli rozpad świata*, Białystok 1995
- Pelc Janusz, *Barok – epoka przeciwieństw*, Warszawa 1993
- Przybylski Ryszard, *Klasycyzm czyli prawdziwy koniec Królestwa Polskiego*, Warszawa 1983
- Samsonowicz Henryk, *Polskie mity początku*, [w:] tegoż, *O „historii prawdziwej”. Mity, legendy, podania jako źródło historyczne*, Gdańsk 1997
- *Słownik literatury polskiego oświecenia*, pod red. T. Kostkiewiczowej [wydanie dowolne]
- *Słownik literatury polskiej XIX wieku*, pod red. J. Bachórze i A. Kowalczykowej [wydanie dowolne]
- *Słownik literatury staropolskiej*, pod red. T. Michałowskiej [wydanie dowolne]
- Stoff Andrzej, *Co zawdzięczamy „Trylogii”? Literackie świadectwo znaczenia powieści Sienkiewicza*, [w:] tegoż, *Jeszcze o „Trylogii”*, Radom 2004
- Ulewicz T., *Zagadnienie sarmatyzmu w kulturze i literaturze polskiej (problematyka ogólna i zarys historyczny)*, Kraków 1963
- Witkowska Alina, *Cześć i skandale. O emigracyjnym doświadczeniu Polaków*, Warszawa 1997
- Witkowska Alina, Przybylski Ryszard, *Romantyzm*, [wydanie dowolne]
- Ziejka Franciszek, *Polska poetów i malarzy, Z dziejów walki o tożsamość narodu w czasach niewoli*, Olszanica 2011
- Ziomek Jerzy, *Renesans*, [wydanie dowolne]

Akceptacja Kierownika Jednostki lub osoby upoważnionej